

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА - 2015

Transparency International

Индексът за възприятие на корупцията (CPI) е създаден през 1995 година като комплексен индикатор, чрез който се измерва възприятието за разпространението на корупцията в публичния сектор в различните държави по света. Той се основава на информация, получена от изследвания на авторитетни международни институции и организации. Индексът на Transparency International измерва нивото на политическа и административна корупция в дадена страна така, както го възприемат представителите на бизнеса, анализатори от целия свят, включително и анкетирани експерти от изследваните държави. Неговата стойност варира от 100 – показател за ниско ниво на корупция, до 0 – показател за високо ниво на корупция.

Информацията за Индекса е предоставена на TI безвъзмездно. Институциите, които предоставят информация за CPI са: Световната банка, Economist Intelligence Unit, Freedom House, Световен икономически форум, Институт за управленско развитие – Център за световна конкурентноспособност, Консултантска група за изследване на политическия и икономическия риск, Фондация “Бертелсман”, Африканска банка за развитие, Global Insight – Център за изследване на световните пазари, Група за оценка на политическия риск, Световен проект за правосъдие.

ИНДЕКСЪТ ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА ЗА 2015 ГОДИНА

Индексът за възприятие на корупцията за 2015 година оценява нивото на корупцията в 168 държави. Той е създаден въз основа на 12 изследвания, проведени от 11 независими институции. **Изследванията покриват регистрираната динамика на възприятията за нивото на корупция в рамките на последните 24 месеца.**

Две трети от класираните страни в Индекса за възприятие на корупцията за 2014 година имат оценки под 50 пункта (граница, под която стойностите показват наличие на системен проблем в борбата с корупцията). **Средната стойност на индекса в глобален мащаб е 43 пункта**, което потвърждава необходимостта от прилагане на системен подход за противодействие на корупцията в публичните институции на значителна част от държавите във всички региони на света.

В тазгодишния Индекс за възприятие на корупцията Дания е лидер с резултат 91, следвана от Финландия с резултат 90 пункта и Швеция от 89 пункта, което се дължи на установените ефективни системи за достъп до информация, действащи правила за поведение на лицата, заемащи публични длъжности и адекватни механизми за контрол.

Северна Корея и Сомалия за поредна година се намират в дъното на таблицата. В тези държави липсата на отговорно политическо лидерство и на ефективно функциониращи институции извежда на преден план необходимостта от много по-категорично противодействие на корупцията.

Изследването за 2015 година изразява взаимовръзката между корупция, от една страна, и военните конфликти и моделите на икономическо развитие, които не са основани на спазване на правилата за пазарна конкуренция и отчетност в управлението. Държавите, чийто индекс отбелязва най-значителен спад през тази година, са Бразилия (-5), Лесото (-5), Ангола (-4), Мароко (-3), Турция (-3), Македония (-3), Чили (-3), Либия (-2), Сирия (-2). През 2015 година Бразилия дава един от негативните примери, като

при нея отчетливо се установява връзката между липсата на ефективни политики за използване на публичните ресурси, вложени за икономическото развитие, от една страна, и спадът на доверието в институциите, от друга страна. Южноамериканската държава потвърждава извода, че интензивното икономическо развитие не създава автоматични гаранции за напредък в борбата с корупцията. Сравнителните данни от изследването за 2015 година извеждат на преден план и проблема за военните и гражданските конфликти като фактор, който създава трайна нестабилност на обществата и не позволява постигането на съществени резултати, дори и когато институциите полагат усилия за подобряване на управлението. Данните от Индекса показват, че местните и регионални конфликти водят до рязко отстъпление от определени позиции в класацията (в сравнение с предходни години), като възстановяването отнема продължителен период от време (в тази връзка вж. например стойностите на индекса за Ангола, Судан, Сомалия, Афганистан, Ирак, Еритрея).

Сравнителните данни от класацията за 2015 година извеждат на преден план и редица положителни примери, в които обединените усилия на институции, граждански организации и на отделни активисти водят до напредък в установяването на повече прозрачност и отчетност. В сравнение с 2014 година, стойностите на индекса в редица държави се повишават, като в тази връзка е необходимо да бъде подчертан развитието в позитивна насока на Чехия (+5), Руанда (+5), Австрия (+4), Нидерландия (+4), Великобритания (+3), Намибия (+3), Литва (+3), Хърватска (+3), Гърция и Румъния (+3), Албания (+3). Държавите, отбелязали най-голям напредък през изминалите 4 години, са, Гърция, Сенегал и Великобритания.

ИНДЕКСЪТ НА БЪЛГАРИЯ

Стойността на Индекса за възприятие на корупцията на България през 2015 година се променя спрямо 2014 година с -2 пункта - 41, което е под средната стойност на глобалната класация (43). С този показател страната се нарежда на последно място в Европейския съюз, като вече изостава и от редица държави от Балканския регион.

България е включена за първи път в Индекса на Transparency International през 1998 година. При определяне на неговата стойност са използвани аналитични доклади, сравнителни изследвания и данни от експертни проучвания, предоставени от независими една от друга институции. В основана на данните за 2015 година стоят 9 изследвания от 8 институции и организации (вж. таблица № 1)

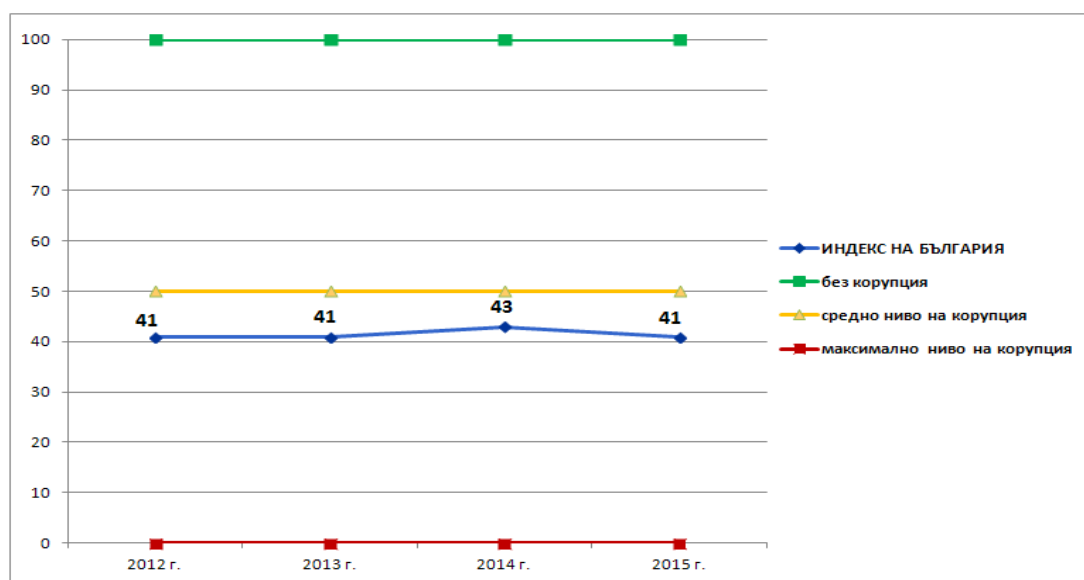
Таблица № 1

Източници, използвани при определяне на Индекса за възприятие на корупция на България през 2015 година	
1. Индикатори за устойчиво управление (нов източник)	Фондация "Бертелсман"
2. Индекс за трансформация	Фондация "Бертелсман"
3. Доклад за световната конкурентоспособност	Институт за управленско развитие
4. Международен доклад за оценка на политическия риск	Група за оценка на политическия риск
5. Проучване на мнението на ръководители на компании	Световен икономически форум
6. Индекс за върховенството на закона	Световен проект за правосъдие
7. Оценка на риска на държавите	Economist Intelligence Unit
8. Класация за оценка на риска на държавите	Global Insight (бивш Център за изследване на световните пазари)
9. Изследване "Държави в преход"	Freedom House

Анализът на резултатите през 18-те години, в които България е част от изследването, очертава тревожна тенденция: след продължителен период на застои през изминалото десетилетие е констатиран регрес в борбата с корупцията. Сравнителните данни за индекса на България за 2014 г. и 2015 г. показват отстъпление от достигнати позиции: от 43 пункта през 2014 г., **стойността на индекса през 2015 г. е 41 пункта**, каквато е била през 2012 г. и 2013 г.

Изоставането на България се откроява още повече на фона на устойчивата тенденция за повишаване на индексите на страните от Централна и Източна Европа (така наречените нови държави-членки на ЕС, с които страната ни традиционно се съизмерва) и на редица държави от Балканския регион. През 2015 година България губи позиции спрямо държавите, с които през изминалата година споделяше последни позиции в региона на Европейския съюз – Италия (44), Румъния (46) и Гърция (46). Нещо повече – страната ни изостава и от държави като Македония и Черна гора, чийто индекс е 42 пункта през настоящата година.

Графика № 1: Тенденции в Индекс за възприятие на корупцията на България 2012 -2015

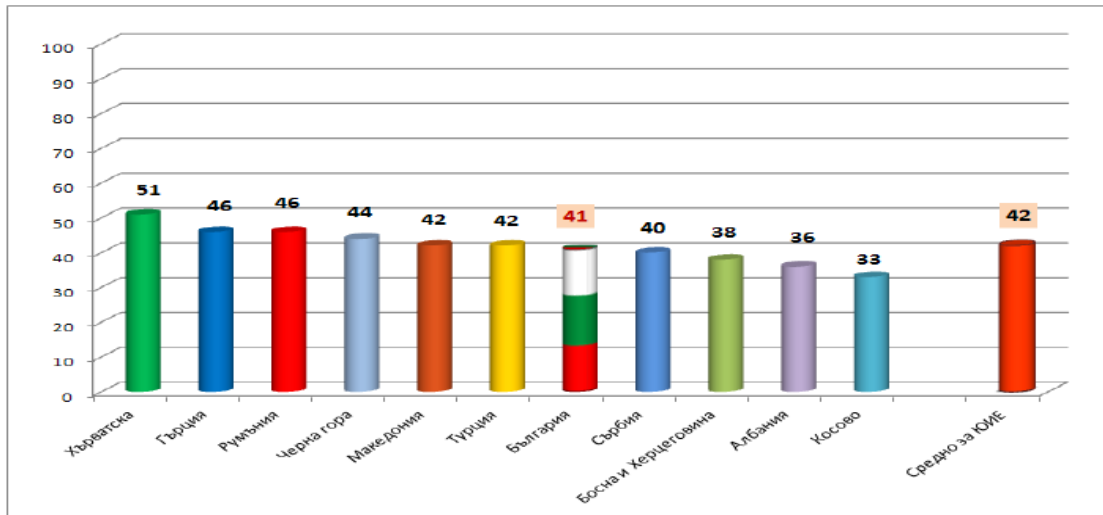
Сред основните причини за влошаващия се резултат на България са проблемите със спазването на принципа на върховенство на закона, неефективната наказателна политика, както и липсата на своевременно и ефективно санкциониране на корупцията по високите етажи на властта. Общата институционална среда и условията, в които работи бизнесът, също са съществени предпоставки за понижаване на оценките в изследванията относно конкурентноспособността на българската икономика. В тази връзка данните от изследванията на Световния икономически форум и Доклада за световната конкурентноспособност правят връзка между върховенството на закона, неефективното управление на публични ресурси (в това число и използването на средства чрез обществени поръчки) и понижаването на конкурентноспособността на българската икономика.

Сравнителните резултати от изследването за България подчертават острата необходимост от промяна в политиката за противодействие на корупцията, като в тази връзка е необходимо да бъде изоставен формалният подход в борбата с корупцията и да бъде ангажирана ясна политическа воля за дълбоки реформи в институциите, които играят основна роля в тази област.

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА – 2015 РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ: ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

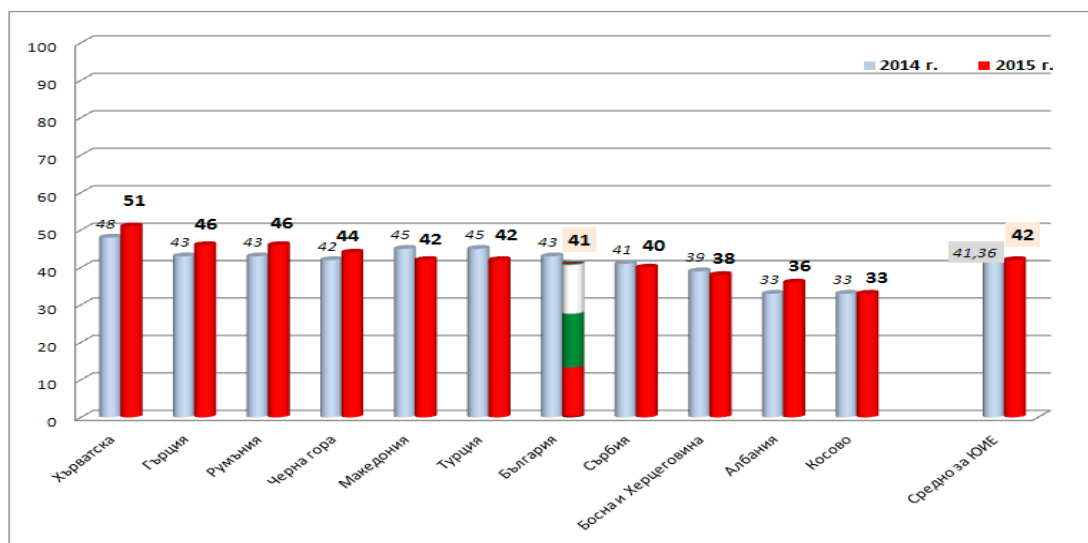
През 2015 година България заема седмо място в регионалната класация за Югоизточна Европа. Сравнението на страната с другите държави от региона показва отстъпление с три позиции назад (през 2014 г. България заемаше четвърта позиция със стойност на индекса от 43 пункта), като на фона на напредъка на част от тях (Хърватска, Румъния, Гърция, Черна гора и Албания) на практика страната изостава и се придвижва към втората част на тази субрегионалната класация.

Графика № 2: Индекс за възприятие на корупцията 2015 в Югоизточна Европа

Сравнителният преглед на данните от последните две години показва известно подобрение на **общорегионалната оценка** – от 41,4 през 2014 г. до **42 пункта през 2015 г.** В тази връзка е необходимо да се отбележи също, че през 2015 г. стойността на индекса на България вече е по-ниска от общата регионална оценка. Сравнението с данни от последните четири години очертава стабилна тенденция на нарастване на индексите на Хърватска и Черна гора, докато при Турция и Македония е налице трайно негативна тенденция. Основната причина за значителното понижение в индекса на Турция оказват влошените оценки относно конкурентоспособността на икономиката и негативното въздействие на риска, породен от регионалните конфликти. За разлика от Албания, Косово не отбелязва позитивна тенденция в стойността на своя индекс.

Графика № 3: Тенденции на Индекса в Югоизточна Европа (2014 г. – 2015 г.)

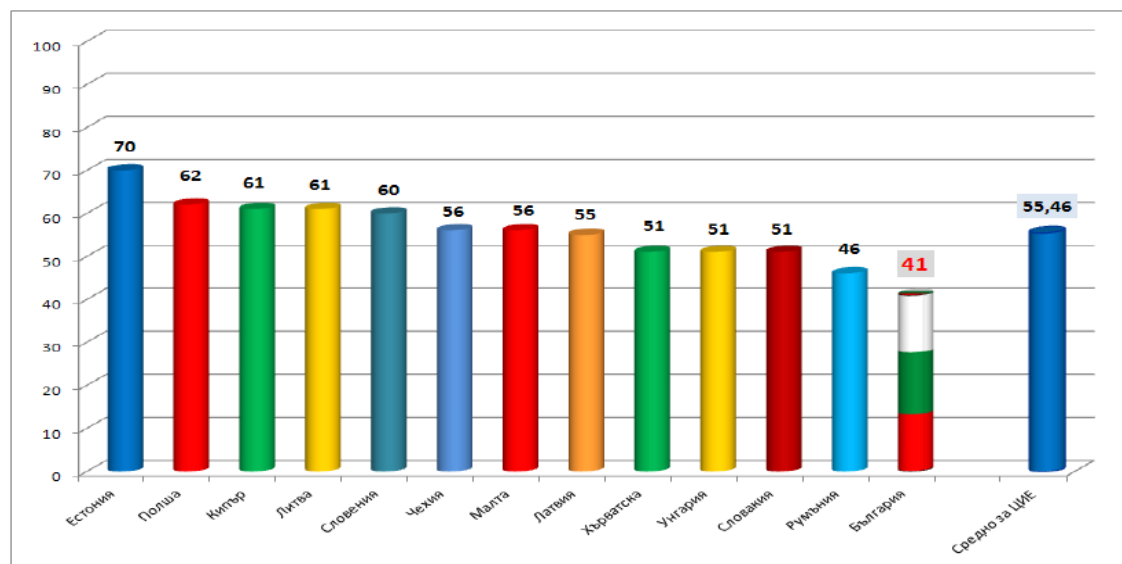

РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ: ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА (НОВИТЕ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ)

България заема последно място в класацията на държавите-членки на ЕС, които се присъединиха след 2004 година. Тенденцията е особено обезпокоителна предвид факта, че повечето държави от Централна и Източна Европа отбелязват тенденция на относително стабилно повишаване на своите индекси, което е показател на напредък в борбата с корупцията. **Общата регионална оценка на Индекса за посочените страни е 55,46**, като сравнението на стойността на България (41) и на другите държави е показателно за противоположните тенденции, в които се движи страната, от една страна, и регионът като цяло – от друга.

Лидер в тази регионална класация продължава да бъде Естония, която повишава индекса си за поредна година. В тази връзка е необходимо да се подчертае положителното въздействие на функциониращото електронно правителство в страната и ефективното прилагане на принципите за прозрачност и отчетност в управлението. Най-съществен напредък (не само в регионалната, но и в световната класация през тази година) отбелязва Чехия, която повишава стойността на индекса си с 5 пункта (от 51 през 2014 г. до 56 през 2015 г.).

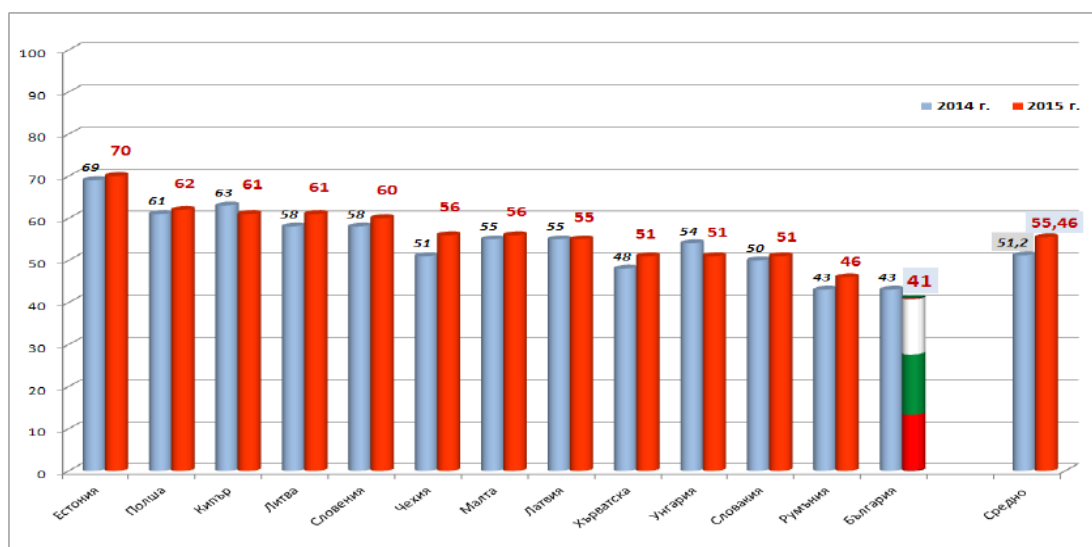
Графика № 4: Индекс за възприятие на корупцията в ЦИЕ (новите държави-членки на ЕС)

Сравнителните резултати от изследване през изминалото десетилетие показват повишаване на общата стойност на Индекса за държавите-членки, присъединили се към ЕС от 2004 година насам. Докато през 2013 година общата стойност е 50,3, през 2014 година - 51,2, то през 2015 година средната стойност е отбелязва връх с 55,46 пункта. Тенденцията е в синхрон с общеевропейския процес за повишаване на индекса през настоящата година. Основните причини за това могат да се търсят в две насоки: 1) регионът вече е преодолел последиците от глобалната икономическа криза; 2) мерките за реформи в публичните институции дават положителни резултати.

Сравнението с данните на индекса от 2014 г. показва доминираща тенденция за повишаване на стойностите на почти всички държави, като изключение правят Унгария (-3), Кипър и България (-2). Позитивна тенденция се констатира по отношение на индексите на Литва, Хърватска, Румъния и Гърция, които повишават индекса си с 3 пункта, както и на Словения, която повишава индекса си с 2 пункта.

Графика № 5: Тенденции на Индекса в ЦИЕ (2014 г. – 2015 г.)

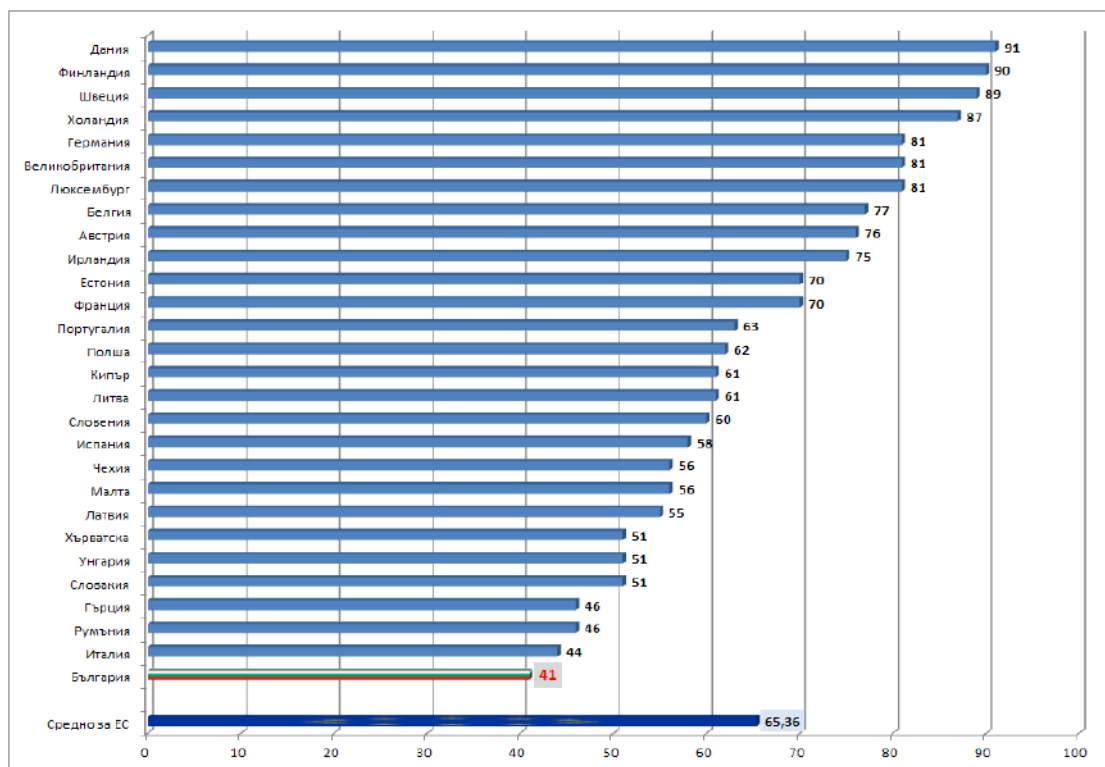

РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ: ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

През 2015 година България продължава да заема последното място в дъното на общоевропейската класация. Тя се нарежда на последно място, като за разлика от предходните години, когато споделяше последното място с Гърция, Италия и Румъния, през настоящата година изостава и от тези държави.

Средната стойност на индекса за държавите-членки на Европейския съюз за 2015 година е 65,36, като с това се затвърждава тенденцията за устойчиво повишение на общата оценка на региона (за сравнение, през 2014 г. тя е 64,2, а през 2013 г. е 63,3).

Графика № 6: Индекс за възприятие на корупцията 2015 в Европейски съюз

Резултатите от изследването показват, че скандинавските държави отново заемат водещите позиции в регионалната класация. Първо място в европейската, както и в световната класация, заема Дания с 91 пункта. Финландия заема втора позиция в общоевропейската класация (90), следвана от Швеция (89), Холандия (87) и Норвегия (87). Оценките на тези страни през деветнадесетте години от съществуването на Индекса за възприемане на корупцията свидетелстват за ефективно прилагани правила, регулиращи поведението на държавните служители, както и за наличието на стабилни системи, осигуряващи широк достъп до информация и прозрачност при функционирането на институциите.

Сравнителните данни от изследванията за 2015 г. и 2014 г. показват динамика в челото на класацията: сред първите 10 държави прави впечатление значителното подобрене на стойностите на индекса на Холандия (актуална стойност от 87 спрямо 83 през 2015 г., което на практика представлява съществено повишение на стойността на индекса ѝ с 4 пункта), както и на Великобритания (която повишава индекса си с 3 пункта – от 78 през 2014 г. до 81 пункта през 2015 г.). Швеция и Германия също подобряват своите позиции в класацията, като това се дължи на повишаване на стойностите на индекса с 2 пункта.

Сравнителният анализ на данните откроява съществен напредък на няколко европейски държави: Чехия (чийто индекс се повишава с 5 пункта - от 51 през миналата година до 56 пункта през 2015 г., като с това страната се придвижва с 16 позиции напред в общата класация на CPI) и Австрия (която повишава индекса си с 4 пункта - от 72 през 2014 г. до 76 пункта през 2015 г.).

През последната година Хърватска повишава индекса си до 51 пункта (с което дава ясен индикатор, че е пречупила тенденцията, при която корупцията се възприема като системен проблем). Сходна тенденция на значително повишение на индексите се констатира и за Гърция и Румъния, които подобряват своя индекс с 3 пункта в сравнение с предходната година (от 43 през 2014 г. до 46 пункта през 2015 г.) и Словения (която възстановява добрите си позиции в класацията, като отново достига стойност на индекса от 60 пункта). Едно от малкото изключения от общата позитивна тенденция в ЕС е Унгария, чийто индекс се понижава с 3 пункта (от 54 през 2014 г. до 51 през 2015 г.).

TRANSPARENCY INTERNATIONAL
ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА – 2015
КЛАСАЦИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ

Класиране	Държава / Територия	Индекс 2015	Брой използвани източници
1	Дания	91	7
2	Финландия	90	7
3	Швеция	89	7
4	Нова Зеландия	88	7
5	Холандия	87	7
5	Норвегия	87	7
7	Швейцария	86	6
8	Сингапур	85	8
9	Канада	83	7
10	Германия	81	7
10	Великобритания	81	7
10	Люксембург	81	5
13	Австралия	79	8
13	Исландия	79	5
15	Белгия	77	7
16	Австрия	76	7
16	САЩ	76	8
18	Хонг Конг	75	7
18	Ирландия	75	6
18	Япония	75	8
21	Уругвай	74	6
22	Катар	71	6
23	Обединени арабски емирства	70	7
23	Чили	70	8
23	Естония	70	9
23	Франция	70	7
27	Бутан	65	4
28	Ботсвана	63	6
28	Португалия	63	7
30	Полша	62	9
30	Тайван	62	7
32	Кипър	61	5
32	Израел	61	6
32	Литва	61	8

35	Словения	60	9
36	Испания	58	7
37	Чехия	56	9
37	Южна Корея	56	9
37	Малта	56	4
40	Кабо Верде	55	4
40	Коста Рика	55	6
40	Латвия	55	8
40	Сейшелите	55	3
44	Руанда	54	5
45	Йордания	53	7
45	Мавриций	53	4
45	Намибия	53	5
48	Грузия	52	5
48	Саудитска Арабия	52	5
50	Хърватска	51	9
50	Бахрейн	51	5
50	Унгария	51	9
50	Словакия	51	8
54	Малайзия	50	8
55	Кувейт	49	5
56	Куба	47	4
56	Гана	47	8
58	Гърция	46	7
58	Румъния	46	9
60	Оман	45	5
61	Италия	44	7
61	Лесото	44	5
61	Сенегал	44	8
61	ЮАР	44	7
61	Черна гора	44	4
66	Македония	42	6
66	Сао Томе и Принсипи	42	3
66	Турция	42	8
69	България	41	9
69	Ямайка	41	6
71	Сърбия	40	7
72	Ел Салвадор	39	6
72	Панама	39	6
72	Тринидад и Тобаго	39	4
72	Монголия	39	8
76	Босна и Херцеговина	38	6
76	Бразилия	38	7
76	Буркина Фасо	38	7
76	Индия	38	8

76	Тунис	38	6
76	Замбия	38	8
76	Тайланд	38	8
83	Бенин	37	5
83	Китай	37	8
83	Шри Ланка	37	7
83	Колумбия	37	7
83	Либерия	37	7
88	Албания	36	7
88	Алжир	36	5
88	Египет	36	6
88	Индонезия	36	8
88	Мароко	36	6
88	Перу	36	7
88	Суринам	36	3
95	Мали	35	6
95	Мексико	35	8
95	Филипини	35	8
95	Армения	35	5
99	Боливия	34	7
99	Джибути	34	3
99	Габон	34	4
99	Нигер	34	5
103	Доминиканска република	33	6
103	Етиопия	33	8
103	Косово	33	3
103	Молдова	33	8
107	Аржентина	32	7
107	Беларус	32	6
107	Кот д`Ивоар	32	8
107	Того	32	5
107	Еквадор	32	6
112	Хондурас	31	7
112	Малави	31	8
112	Мавритания	31	5
112	Мозамбик	31	7
112	Виетнам	31	8
117	Пакистан	30	7
117	Танзания	30	8
119	Азърбайджан	29	6
119	Гвиана	29	4
119	Русия	29	8
119	Сиера Леоне	29	8
123	Гамбия	28	5
123	Гватемала	28	6

123	Казахстан	28	8
123	Киргизстан	28	6
123	Ливан	28	6
123	Мадагаскар	28	7
123	Източен Тимур	28	3
130	Камерун	27	8
130	Иран	27	6
130	Непал	27	5
130	Никарагуа	27	7
130	Парагвай	27	5
130	Украйна	27	8
136	Коморски острови	26	3
136	Нигерия	26	8
136	Таджикистан	26	5
139	Бангладеш	25	7
139	Гвинея	25	6
139	Кения	25	8
139	Лаос	25	4
139	Папуа и Нова Гвинея	25	5
139	Уганда	25	8
145	Централноафриканска република	24	4
146	Република Конго	23	6
147	Чад	22	5
147	Демократична република Конго	22	6
147	Мианмар	22	7
150	Бурунди	21	5
150	Камбоджа	21	7
150	Зимбабве	21	8
153	Узбекистан	19	6
154	Еритрея	18	4
154	Сирия	18	4
154	Туркменистан	18	4
154	Йемен	18	6
158	Хаити	17	5
158	Венецуела	17	7
158	Гвинея - Бисау	17	4
161	Ирак	16	4
161	Либия	16	5
163	Ангола	15	5
163	Южен Судан	15	3
165	Судан	12	6
166	Афганистан	11	4
167	Северна Корея	8	3
167	Сомалия	8	4

